

სასამართლო ემსპერტიზის საკანონმდებლო პრობლემები

გურამ როსტიაშვილი

*გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსტეტის
ასოცირებული პროფესორი/სადისერტაციო საბჭოს წევრი,
საქართველოს სასამართლო მეცნიერებათა აკადემიის
აღმასრულებელი დირექტორი/ბორდის წევრი*

დავით ხომერიკი

*საქართველოს სასამართლო მეცნიერებათა აკადემიის
პრეზიდენტი/ბორდის წევრი,
შინაგან საქმეთა სამინისტროს საექსპერტო-
კრიმინალისტიკური დეპარტამენტის მთავარი ექსპერტი*

ვანო ბოლქვაძე

*საქართველოს სასამართლო მეცნიერებათა აკადემიის
ბორდის წევრი.
შინაგან საქმეთა სამინისტროს საექსპერტო-
კრიმინალისტიკური დეპარტამენტის მთავარი ექსპერტი*

საკვანძო სიტყვები: სამართალწარმოება, რეგულაცია,
სისტემატიზაცია

სასამართლო ექსპერტიზის საკანონმდებლო რეგულაციების წინა პლანზე წამოწევა და აქტუალურობა მისი მნიშვნელობიდან არის გამომდინარე. ექსპერტის დაკვნა მტკიცებულების რთული ფორმაა, რომელიც დაფუძნებულია მეცნიერული კვლევის შედეგებზე. სწორედ მისი მნიშვნელობიდან გამომდინარე

დავუთმეთ ყურადღება და მივუძღვენი კვლევა სასამართლო ექსპერტიზის საკანონმდებლო პრობლემებს.

სასამართლო ექსპერტის დასკვნა მართლმსაჯულების სამართლიანად განხორციელების პროცესში, ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მტკიცებულებითი დოკუმენტია და მეცნიერული საფუძვლების წყალობით, იგი ფაქტობრივად მაინც გამოირჩევა სხვა სასამართლო მტკიცებულებებისგან ობიექტურობითა და მიუკერძოებლობით. თუმცა ეს არ უნდა გავიგოთ, ისე, რომ სასამართლო ექსპერტის დასკვნა უტყუარი მტკიცებულებაა. სწორედ, ამიტომ რეგულირდება სასამართლო ექსპერტიზის რიგი საკითხები კანონმდებლობით. თუმცა ჩვენ მიგვაჩნია, რომ სასამართლო ექსპერტიზის საქმიანობა საჭიროებს კიდევ, უფრო მკაცრ და ზუსტ რეგლამენტირებას. ამან განაპირობა ჩვენი დაინტერესება აღნიშნული საკითხებით.

სასამართლო ექსპერტიზის მოქმედების სფერო გასცდა სამართალწარმოების ფარგლებს და დიდი აქტუალურობით დაინერგა საზოგადოებრივ ცხოვრებაშიც. დროთა განმავლობაში, სასამართლო ექსპერტის დასკვნამ, როგორც სამართალწარმოებაში, ასევე თანამედროვე საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მტკიცებულებითი ხასიათი შეიძინა და დიდ როლს ასრულებს საზოგადოების სოციალურ ცხოვრებაში.

თანამედროვე მოთხოვნები გვიბიძგებს, რომ სამართლებრივ ჩარჩოებში მოვაქციოთ და შევქმნათ საქსპერტო სისტემის ერთიანი საკანონმდებლო სივრცე, რითიც დარეგულირდება სასამართლო ექსპერტიზასთან დაკავშირებული ესოდენ მნიშვნელოვანი საკითხები.

ჩვენი კვლევა ეხება სასამართლო ექსპერტიზის საქმიანობის საკანონმდებლო სისტემის ანალიზს და შეფასებას. ნაშრომში განხილულია, თუ რამდენად ერთგვაროვანია საერთაშორისო პრაქტიკა აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით და რა პრობლემებია საქართველოს სასამართლო ექსპერტიზის კანონმდებლობის კუთხით,

რამდენად მნიშვნელოვანია სასამართლო ექსპერტიზის საკანონმდებლო რეგულაცია-თა ერთიანი საკანონმდებლო სივრცეში მოქცევა და რამდენად აპრობირებულია მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში ჩვენს მიერ შემოთავაზებული მოდელი.

თუმცა პირველ რიგში განვიხილავთ საქართველოს კანონმდებლობიდან, იმ საკითხებს, რითიც რეგულირებულია სასამართლო ექსპერტიზის საკითხები, არსებული მდგომარეობით.

დიდ დროს არ დავუთმობთ იმის განხილვას, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია სასამართლო ექსპერტის დასკვნა სამართალწარმოებაში. უმჯობესია პირდაპირ გადავიდეთ სასამართლო ექსპერტიზის კანონმდებლობის კვლევაზე, არსებული საკანონმდებლო ხარვეზების გამოვლენასა და მათი გადაჭრის გზების განხილვაზე.

საკითხის სწორად გასაგებად, თავდაპირველად გავეცნოთ იმ რეგულაციებს, რომლებიც დღესდღეობით მოქმედებენ სასამართლო ექსპერტიზის განხორციელებისას. ჩვენი შეფასებით არსებული რეგულაციები არასრული და დასახვეწია, რაც იწვევს საქსპერტო საქმიანობის გაუმართავ და არაჯეროვან მუშაობას. მოგეხსენებათ აღნიშნული საკითხი დიდ პრობლემას უქმნის, როგორც მართლმსაჯულების სამართლიანად განხორციელებას, ასევე საზოგადოების მოთხოვნების სრულად დაკმაყოფილებას.

როგორც აღვნიშნეთ, სასამართლო ექსპერტიზასთან დაკავშირებული საკითხები რეგულირებულია საქართველოს კანონმდებლობით, თუმცა ისინი ქაოტურად არიან განაწილებულნი სხვადასხვა ნორმატიულ აქტებში (კანონებში). მეტიც, მათი უმრავლესობა არასრული და დასახვეწია.

პრობლემები, რომლებიც ვლინდება საქსპერტო სისტემის საკანონმდებლო რეგულირების კუთხით, შეიძლება პირობითად გავყოთ ორი მიმართულებით: პრობლემა საკანონმდებლო ნორმების შინაარსობრივი თვალსაზრისით, (არსებული ნორმები არასრული და დაუხვეწავია) და პრობლემა საკანონმდებლო ნორმათა

სისტემატიზაციის კუთხით (არსებული საკანონმდებლო ნორმები არ არის სისტემატიზირებული).

წინამდებარე ნაშრომი მიეძღვნება სწორედ ამ უკანასკნელი პრობლემის კვლევას. ქვემოთ განვიხილავთ, მხოლოდ, არსებულ საკანონმდებლო რეგულაციათა სისტემურ პრობლემებს და მათი სისტემატიზაციის პრიორიტეტულობას; რაც შეეხება რეგულაციათა შინაარსობრივ მხარეს მათი დახვეწა და სწორი ინტერპრეტაცია უნდა მოხდეს, ამ პროცესის პარალელურად ან მას შემდეგ, რაც მოხდება სასამართლო ექსპერტიზის საკანონმდებლო ნორმათა სისტემატიზაცია (ერთ სივრცეში მოქცევა);

იმისათვის, რომ სასამართლო ექსპერტიზის საკანონმდებლო პრობლემები გამოვკვეთოთ, უპირველესად უნდა განვიხილოთ მათი ადგილი სამართლის სფეროში და შევაფასოთ მათი რელევანტურობა იმ საკანონმდებლო ნორმებთან, სადაც ასახულნი არიან ისინი.

ნაშრომში განვიხილავთ რამოდენიმე ნორმატიულ აქტს, რომელთა გარკვეული მუხლებიც არეგულირებს სასამართლო ექსპერტიზასთან დაკავშირებულ მნიშვნელოვან საკითხებს.

სასამართლო ექსპერტიზის წარმოშობა უკავშირდება დანაშაულს და მისი მეცნიერული საწყისებიც, სწორედ კრიმინალისტიკის მეცნიერებიდან მომდინარეობს. ამიტომ გასაკვირი არ არის, რომ საექსპერტო მოქმედებათა პროცესუალური მხარე, ძირითადად სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსს ეფუძნება. თუმცა აღსანიშნავია, რომ საექსპერტო საქმიანობა სისხლის სამართლის კოდექსით არ შემოიფარგლება და მის გარდა საქართველოს სხვა ნორმატიული აქტებიც არეგულირებს, ზოგ შემთხვევაში კი ცალკეული ექსპერტიზებისთვის კანონმდებელი გვაძლევს ინდივიდუალურ რეგლამენტაციებს და ინდივიდუალურ საკანონმდებლო აქტებსაც კი. ჩვენთვის სრულიად გაუგებარია, რას ეფუძნება ექსპერტიზების ასეთი გრადაცია, რატომ არსებობს ცალკეული კანონები ცალკეული

ექსპერტიზებისთვის და რატომ არ არიან ისინი მოქცეულნი ერთიან სისტემაში? ჩვენ ვერ დავეთანხმებით მიდგომას, რომელშიც ვლინდება სასამართლო ექსპერტიზებისადმი არაერთგვაროვანი ხედვა, რადგან ყველა საექსპერტო დასკვნას თანაბარი მტკიცებულებითი ძალა გააჩნია. ასევე გაუგებარია რიგი სხვა საკანონმდებლო მიდგომებიც სასამართლო ექსპერტიზასთან მიმართებაში, რომელსაც ქვევით განვიხილავთ.

ნაშრომი ემყარება საქართველოს მოქმედი, ძველი და საერთაშორისო პრაქტიკის კანონმდებლობის კვლევას. კვლევის მიზანია, შევადაროთ და გავანალიზოთ მათი დადებითი და უარყოფითი მხარეები, გამოვარკვიოთ ხარვეზები, მნიშვნელოვანი პრობლემები და წარმოვადგინოთ რეკომენდაციები.

ვინაიდან, სასამართლო ექსპერტიზის საწყისები მოდის სისხლის სამართლიდან, სწორედ ამიტომ, კვლევა დავიწყეთ მოქმედი და მისი წინამორბედი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის (1998 წლის მდგომარეობით) შედარებით.

მათი შედარება ცხადყოფს, რომ საექსპერტო საქმიანობის რეგულაციის კუთხით, ეს უკანასკნელი მეტად დახვეწილია. მასში უფრო დანერგულია და სწორად არის რეგულირებული სასამართლო ექსპერტიზასთან დაკავშირებული საკითხები, რაც უფრო კომპეტენტურს ხდის ექსპერტის დასკვნას, როგორც მტკიცებულებას. ჩვენდა სამწუხაროდ კანონმდებელი მოქმედ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში დაუდევრად აფასებს სასამართლო ექსპერტიზის საკითხებს, რაც დაუშვებელია სასამართლო ექსპერტიზის დაკვნის მნიშვნელობიდან გამომდინარე.

თავისი მნიშვნელობით ექსპერტის დასკვნას მტკიცებულებითი ბუნება გააჩნია და მისი დანიშნულება სამართალწარმოებაში მტკიცებულებად გამოყენებაა, ამიტომ მისი შედგენის და კვლევის პროცესი უნდა იყოს მკაცრად რეგლამინტირებული საკანონმდებლო ნორმებით. არსებულ პრაქტიკაში კი სასამართლო ექსპერტიზას-

ბ. როსტიაშვილი, დ. სომარიანი, ვ. ბოლქვაძე

თან დაკავშირებული საკითხები არასრულად წესრიგდება. ზოგიერთ შემთხვევაში კი, რომელიმე ნორმა გვაძლევს ქმედების განხორციელების რეგლამენტაციას, ქმედების განმახორციელებელი სუბიექტის მითითებით და არ გვაძლევს სუბიექტის საკანონმდებლო განმარტებას.

პრობლემა იმაში მდგომარეობს, რომ ქართულ სამართლებრივ სივრცეში, არ არსებობს ერთიანი საექსპერტო საკანონმდებლო სისტემა, რომლის საფუძველზეც დარეგულირდება სასამართლო საექსპერტო მოქმედებები მათი განხორციელების პროცესში. კერძოდ: არ არსებობს საექსპერტო დაწესებულების დეფინიცია, არ არის განსაზღვრული მისი ფუნქციები, საქმიანობა, იურიდიული სტატუსი და სხვა, ასევე დაურეგულირებელია მეთოდები და მეთოდიკები, რაზე დაყრდნობითაც ხდება სასამართლო ექსპერტიზის ჩატარება, არ არის განსაზღვრული და რეგულირებული ექსპერტის ლიცენზირების საკითხი. მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს ისიც რომ, ზუსტად არ არის ჩამოყალიბებული და განსაზღვრული სასამართლო ექსპერტის ცნება, რადგან სხვადასხვა იურიდიული ნორმა იძლევა ექსპერტის სხვადასხვაგვარ განმარტებას და სხვა.

საქართველოს მოქმედი, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-3 მუხლის 21-ე ნაწილი, ექსპერტს განმარტავს შემდეგნაირად: „ექსპერტი – სპეციალური ცოდნის, ჩვევებისა და გამოცდილების მქონე ფიზიკური პირი, რომელიც ამ კოდექსით დადგენილი წესით, სისხლის სამართლის საქმეზე საჭირო გამოკვლევას ჩასატარებლად და დასკვნის შესადგენად მიწვეულია მხარის ან მხარის შუამდგომლობით სასამართლოს მიერ. გარდა ამისა, ექსპერტი მხარეებსა და სასამართლოს დახმარებას უწევს მტკიცებულებათა აღმოჩენაში, გამოკვლევასა და დემონსტრირებაში“.

საქართველოს მოქმედი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 257-ე მუხლის პირველი ნაწილი კი, ასე განმარტავს: „ექსპერტი – ორგანო (თანამდებობის პირი), რომლის წარ-

მოებაში იმყოფება ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე, ექსპერტს მოიწვევს იმ შემთხვევაში, როდესაც საჭიროა სპეციალური ცოდნა. თუ ექსპერტი მოიწვევა შესაბამისი დაწესებულებიდან, მაშინ დაწესებულების ხელმძღვანელი გასცემს განკარგულებას იმის თაობაზე, თუ ამ დაწესებულების თანამშრომელთაგან რომელი უნდა გაიგზავნოს ექსპერტად, რასაც აცნობებს იმ ორგანოს (თანამდებობის პირს), რომლის წარმოებაში იმყოფება ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმე“.

საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 21-ე მუხლის პირველი ნაწილი კი იძლევა ექსპერტის შემდეგ რეგლამენტაციას: „საზოგადოებრივ ექსპერტად ჩაითვლება: ფიზიკური ან იურიდიული პირი, აგრეთვე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ კანონმდებლობით დადგენილი წესით შექმნილი სამეცნიერო-საკონსულტაციო (საექსპერტო) ორგანოები. ექსპერტად ჩაითვლება აგრეთვე საზოგადოებრივი საექსპერტო დაწესებულების წევრი“.

როგორც, ზემოთ აღვნიშნეთ, საკანონმდებლო სივრცეში არსებობს სპეციალური ნორმები ცალკეული ექსპერტიზებისთვის. ასეთია საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №245/6 ბრძანება, სასამართლო სამედიცინო ექსპერტიზის ჩატარების და სასამართლო სამედიცინო ექსპერტიზის სამედიცინო პერსონალის საქმიანობის წესების შესახებ, სადაც სასამართლო სამედიცინო ექსპერტი განმარტებულია შემდეგნაირად: „სასამართლო სამედიცინო ექსპერტი შეიძლება იყოს უმაღლესი სამედიცინო განათლებისა და შესაბამისი დამოუკიდებელი საექიმო საქმიანობის უფლების დამადასტურებელი სახელმწიფო სერტიფიკატის („სასამართლო მედიცინაში“) მქონე პირი“.

ხოლო საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №142/6 ბრძანება არეგულირებს სასამართლო-ფსიქიატრიული ექსპერტიზის

ჩატარების წესს და ამავე ბრძნების მე-10 პუნქტი ექსპერტ-ფსიქიატრის განმარტებას გვაძლევს შემდეგნაირად: „ექსპერტი-ფსიქიატრი შეიძლება იყოს:

- ა) ექიმ-ფსიქიატრი, რომელიც მუშაობს ექსპერტიზის ჩამტარებელ დაწესებულებაში;
- ბ) ექიმ-ფსიქიატრი, რომელიც აწარმოებს კონკრეტულ სასამართლო-ფსიქიატრიულ ექსპერტიზას ექსპერტიზის დამნიშვნელი ორგანოს (მხარის) პერსონალური დავალებით“.

პრობლემაა სამოქალაქო სამართლებრივ სივრცეშიც. არც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი და არც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი არ გვაძლევს ექსპერტის დეფინიციას, თუმცა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი ადგენს ექსპერტიზის ჩატარების წესს და პროცედურებს საექსპერტო და არასაექსპერტო დაწესებულებებში.

კვლევა ცხადყოფს, რომ სახეზე გვაქვს სამართლის ნორმათა კოლიზია.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს საკანონმდებლო სივრცეში რიგი ნორმები ცდება საკუთარ კომპეტენციას და არეგულირებს ისეთ საკითხებს, რომლებიც არ განეკუთვნება მისი რეგულირების სფეროს. მაგალითად შეგვიძლია მოვიყვანოთ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 165-ე მუხლი „ექსპერტიზის ჩატარების ადგილი“ და 170-ე მუხლი „ექსპერტის დასკვნა და შინაარსი“ სამოქალაქო კოდექსი პირდაპირ მიუთითებს ექსპერტს, თუ სად და როგორ განახორციელოს მასზე დაკისრებული მოვალეობა. ეს, კი ზღუდავს, როგორც ექსპერტის უფლება მოვალეობებს, ასევე მის საქმიანობას.

იგივე შეიძლება ითქვას სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 146 მუხლის შინაარსზეც – „1. საჭირო გამოკვლევის ჩატარების შემდეგ ექსპერტი იძლევა დასკვნას. წერილობით დასკვნას იგი ადასტურებს ხელმოწერით.

2. ექსპერტის დასკვნაში უნდა აღინიშნოს ექსპერტის ვინაობა (სახელი, გვარი, განათლება, სპეციალობა, სპეციალობით მუშაობის სტაჟი, სამეცნიერო ხარისხი და

სამეცნიერო წოდება, სამუშაო ადგილი და თანამდებობა), ის, რომ ექსპერტი გააფრთხილეს განზრახ არასწორი დასკვნის მიცემისათვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის შესახებ, ექსპერტიზის ჩატარების საფუძველი, ვინ ესწრებოდა მას, რა მასალები გამოიყენა, რა საგანი, დოკუმენტი, ნიმუში ან სხვა ობიექტი გამოიკვლია, რა გამოკვლევა ჩაატარა და რა მეთოდები გამოიყენა ექსპერტმა, დასაბუთებული პასუხები დასმულ კითხვებზე, ექსპერტის ინიციატივით დადგენილი და საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებანი.

3. ექსპერტის დასკვნას უნდა დაერთოს გამოკვლევის ჩატარების შემდეგ დარჩენილი ნივთები, ნიმუშები, ფოტოსურათები, სქემები და სხვა მასალები, რომლებიც ადასტურებს ექსპერტის დასკვნას“.

განხილული ნორმები ცხდყოფს, რომ ქართულ სამართლებრივ სივრცეში ადგილი აქვს ნორმატიული აქტების კომპეტენციათა გადამეტებას. ეს, იგივე იქნებოდა, რომ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით დარეგულირებული იყოს თარჯიმნის საქმიანობა (რა მეთოდები და/ან რა საშუალებები გამოიყენოს მან, მისი საქმიანობის განხორციელების პროცესში) ან სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით დარეგულირებული იყოს გამომძიებლის ან სხვა სისხლის სამართლის საპროცესო სუბიექტის უფლება მოვალეობები და ა.შ. ყველა დაგვეთანხმება, რომ სამართლებრივად ეს არ იქნებოდა სწორი, რადგან აღნიშნული საკითხების სხვადასხვა კანონებით რეგულირება (გარდა საექსპერტო კანონმდებლობისა) წარმოადგენს ექსპერტის პროფესიულ საქმიანობაში პირდაპირ ჩარევას, რომელიც საფრთხეს უქმნის ექსპერტიზის კომპეტენტურად ჩატარებას.

კანონთა ასეთი ლაფსუსები გაუგებარს ხდის, საექსპერტო მოქმედებათა სწორად გაგების და განხორციელების შესაძლებლობას. ამაზე მიუთითებს არსებული პრაქტიკაც, რადგან კანონი ბუნდოვანია და არ არსებობს სისტემაში მოყვანილი

ბ. როსტიაშვილი, დ. სოჰრაიანი, ვ. ბოლქვაძე

საექსპერტო საკითხების სპეციალური, მარეგულირებელი სამართლებრივი ნორმები, კერძო სამართლის პრინციპის გათვალისწინებით: „რაც აკრძალული არ არის, ის დაშვებულია“¹ სრულიად კანონიერია, როცა ნებისმიერ პირს (ფიზიკურ თუ იურიდიულს) აქვს ექსპერტიზის წარმოების უფლება. ნებისმიერ პირს, რომელსაც აქვს სურვილი საექსპერტო დაწესებულების დაფუძნების ან ექსპერტად მუშაობის, სრული და კანონიერი უფლება აქვს, განახორციელოს აღნიშნული საქმიანობა, რადგან არ არის კანონით დადგენილი საკვალიფიკაციო და/ან სალიცენზიო პირობები, როგორც ექსპერტისთვის, ასევე საექსპერტო დაწესებულებისთვის და სხვა. ეს, კი კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს ექსპერტის კვალიფიციურობას და ექსპერტის დასკვნის ობიექტურობას.

აღნიშნული, კიდევ ერთხელ ადასტურებს, რომ სასამართლო ექსპერტიზის სფეროში საკანონმდებლო სისტემა მოუწესრიგებელია.

კვლევა ცალსახად გვაჩვენებს, რომ სასამართლო ექსპერტიზასთან დაკავშირებული საკითხები ქაოტურად და უწესრიგოდ არის განაწილებული სხვადასხვა საკანონმდებლო აქტებში და ამ მოქმედებებს სამართლის სხვადასხვა სფერო არეგულირებს, რაც მოუქნელს ხდის სასამართლო ექსპერტიზის პრაქტიკულ განხორციელებას და საკანონმდებლო სისტემის მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს.

გამოვლენილი პრობლემები ცალსახად მიუთითებს იმაზე, რომ კანონმდებლის მიდგომა სასამართლო ექსპერტიზის საკითხებთან დაკავშირებით ინდივიდუალურია და არ განიხილავს მას, როგორც ერთიან, განყენებულ და დამოუკიდებელ სისტემას.

ჩვენ მიერ მოპოვებული ინფორმაციით, მსოფლიოში აპრობირებულია სასამართლო ექსპერტიზის რეგულაციათა სისტემები, რომლებიც მიღებულია ცალკეული კანონების

ნების სახით (კანონი სასამართლო ექსპერტიზის საქმიანობის შესახებ). თუმცა საერთაშორისო პრაქტიკა სასამართლო ექსპერტიზის საკანონმდებლო საკითხებზე საკმაოდ განსხვავებულია, იმდენად რამდენადაც განსხვავებულია ხედავს სასამართლო ექსპერტიზის მიმართ.

სასამართლო ექსპერტიზასთან დაკავშირებული საკითხები კარგად არის რეგულირებული ყოფილი საბჭოთა კავშირის ზოგიერთი რესპუბლიკის კანონმდებლობით, კერძოდ: რუსეთის, უკრაინის, ყაზახეთის და სხვა კანონმდებლობით², სადაც არსებობს კანონი „სასამართლო ექსპერტიზის საქმიანობის შესახებ“. ამ კანონებით რეგულირდება სასამართლო ექსპერტიზის საკითხები, რომლებიც ეხება უშუალოდ სასამართლო ექსპერტიზის საქმიანობას, კერძოდ: ექსპერტის კომპეტენციას, ლიცენზირებას, უფლება მოვალეობებს და სხვა.

რაც შეეხება დასავლეთის ქვეყნების გამოცდილებას, აქაც გვხვდება კანონთან გათანაბრებული, ერთიან სისტემაში მოყვანილი დოკუმენტები, რომლებიც, ასევე ახდენენ ექსპერტიზასთან დაკავშირებული საკითხების რეგულირებას და განსაზღვრავენ მათი ჩატარებისთვის საჭირო პროცესუალურ საკითხებს. მაგალითად: დიდი ბრიტანეთი³.

მნიშვნელოვანია სასამართლო საექსპერტო საქმიანობა განვიხილოთ, როგორც განყენებული, დამოუკიდებელი საქმიანობა, რომელსაც აქვს დამოუკიდებელი მიზნები და ამოცანები. მიგვაჩნია, რომ საჭიროა სასამართლო ექსპერტიზის საპროცესო ნორმათა სისტემატიზაცია, სპეციალური ნორმატიული აქტის შექმნა „სასამართლო ექსპერტიზის შესახებ“, რომელიც გააერთიანებს სასამართლო ექსპერტიზის საკითხებს, სადაც ყველა საკითხი შეესაბამება სასამართლო ექსპერტიზის მიზნებს და ამოცანებს, რომელიც მოგვცემს ზუსტ

1 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი ადმინისტრაციულ და სხვა კატეგორიის საქმეებზე 2007წ. № ბს-919-878(კ-06) 24 აპრილი, 2007 წ., გვ. 12.

2 Федеральный закон от 31 мая 2001 г. N 73-ФЗ «О государственной судебно-экспертной деятельности в Российской Федерации. ЗАКОН УКРАИНЫ. О судебной экспертизе от 25 февраля 1994 года №4038-XII. ЗАКОН РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН. О судебно-экспертной деятельности в Республике Казахстан от 20 января 2010 года № 240-IV.

3 Codes of Practice and Conduct. Version 2.0. August 2014.

დეფინიციებს, სასამართლო ექსპერტიზის სხვადასხვა საკითხებზე, ისევე როგორც ეს რეგულირებულია მსოფლიოს რიგ ქვეყნებში. ცხადია სპეციალური კანონი იქნება მეტად მოქნილი, მოგვცემს საშუალებას უფრო დეტალურად დარეგულირდეს სასამართლო ექსპერტიზის საკითხები და გამარტივდეს პრაქტიკა.

თუმცა, როგორც საქართველოში, ისე-ვე ბევრ სხვა ქვეყანაშიც, სასამართლო ექსპერტიზის საკანონმდებლო რეგულაციები,

არ არის სისტემატიზირებული და არ არის მოცემული ერთიანი საკანონმდებლო ნორმატიული აქტის სახით, რის გამოც სამართალწარმოებაში წარმოიშვება მთელი რიგი პრობლემები.

როგორც ნაშრომიდან ჩნას, ჩვენს მიერ მოკვლეულ იქნა საერთაშორისო პრაქტიკა, სადაც აღნიშნული პრობლემები, გადანყვეტილია იმ მოდელის მსგავსად, რომელიც ჩვენს მიერ არის შეთავაზებული.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი (15/12/1984). <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/28216>
2. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი (14/11/1997). <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/29962>
3. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (09/10/2009). <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/90034>
4. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი 1998 წ. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/31882>
5. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი (25/06/1999). <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16270>
6. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადანყვეტილებანი ადმინისტრაციულ და სხვა კატეგორიის საქმეებზე №ბს-919-878(კ-06) 24 აპრილი, 2007 წ. ქ.თბილისი. <http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/admin2007-9.pdf>
7. საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება №245/6 (21/08/2007). <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/72610>
8. საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება №142/6. 19/06/2008 . <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/78214>
9. Codes of Practice and Conduct. Version 2.0. August 2014. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/351197/The_FSR_Codes_of_Practice_and_Conduct_-_v2_August_2014.pdf
10. Закон Республики Казахстан от 20 января 2010 года № 240-IV «О судебно-экспертной деятельности в Республике Казахстан». http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30560032
11. Федеральный закон от 31 мая 2001 г. N 73-ФЗ „О государственной судебно-экспертной деятельности в Российской Федерации“. <http://rg.ru/2001/06/05/sudeks-dok.html>
12. Законов Украины. О судебной экспертизе от 25 февраля 1994 года №4038-XII. http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=12090

ბ. როსტიაშვილი, დ. სოჰრაიანი, ვ. ბოლქვაძე

LEGISLATIVE PROBLEM OF FORENSIC EXAMINATION

Guram Rostiashvili

*Associate Professor, Member of the Dissertation Board of Grigol Robakidze University
Executive Director, Board Member of the Georgian Academy of Forensic Sciences*

Davit Khomeriki

*President, Boarding Member of the Georgian Academy of Forensic Sciences
Main Forensic Expert of Forensic Criminalistic Department of the Ministry of Internal Affairs*

Vano Bolqvadze

*Boarding Member of the Georgian Academy of Forensic Sciences
Main Forensic Expert of Forensic Criminalistic Department of the Ministry of Internal Affairs*

KEY WORDS: Litigation, Regulation, Systematization

RESUME

In the given paper the research of legislative regulations of forensics is presented. As the problem is rather difficult and complex, we have singled out that range of problems which is the main backbone of the forensic system.

The research has showed that regulation of issues related to forensics is accomplished on the basis of regulatory legal acts and different legal norms.

As a result of fundamental study and research of the issue, there was revealed a systemic problem of legal regulations in the field of forensics that requires taking necessary measures and

complex processing of the issue. That is why we consider that in the legislative sphere of Georgia there should be one more normative act „on forensics“ which will regulate such important issues related to forensics.

The abovementioned legal acts may regulate such important issues which are very vague at present time, and are scattered in different normative acts or which are not regulated legally at all. The following issues can be regulated and determined by the law: forensic organization, the form of forensic or-

ganization, the sphere of activities of the forensic organization, structure, function, rights and obligations of the forensic organization, forensic activities and their principles, forensic methods, expert, licensing of an expert, the rule of appointing an expert, an expert's rights and obligations, the rule of making an expert's conclusion, the form of an expert's conclusion, expert's legal defense and other significant issues which are necessary to effectively carry out forensic activities.

NOTES:

1. The decision of the Supreme Court of Georgia in affairs administrative and in other categories cases. 2007. <http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/admin2007-9.pdf> (In Georgian)
2. Federal law of 31 May 2001. N 73-FZ „On State Forensic Expertise Activities in The Russian Federation“. <http://rg.ru/2001/06/05/sudeks-dok.html> (In Russian). Laws of Ukraine on Forensic Expertise of February 25, 1994 №4038-XII“. http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=12090 (In Russian). The Law of the Republic Of Kazakhstan on Forensic Expertise Activities in the Kazakhstan Federation of January 20, 2010. № 240-IV“. http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30560032 (In Russian)
3. Codes of Practice and Conduct. Version 2.0. August 2014. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/351197/The_FSR_Codes_of_Practice_and_Conduct_-_v2_August_2014.pdf (In English)

BIBLIOGRAPHY:

1. Code on administrative offences of Georgia. (15/12/1984). <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/28216> (In Georgian)
2. Civil Procedural code of Georgia. (14/11/1997). <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/29962> (In Georgian) Procedural criminal code of Georgia. 2009. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/90034> (In Georgian)
3. Procedural criminal code of Georgia. 1998. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/31882> (In Georgian)
4. General administrative code of Georgia. (25/06/1999). <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16270> (In Georgian)
5. The decision of the Supreme Court of Georgia in affairs administrative and in other categories cases. №BS-919-878(K-06) 24 April 2007. Tbilisi. <http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/admin2007-9.pdf> (In Georgian)
6. The Order №245/N of Ministry of Labour, Health and Social Affairs of Georgia (21/08/2007).
7. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/72610> (In Georgian)
8. The Order №142/N of Ministry of Labour, Health and Social Affairs of Geor-

- gia (19/06/2008). <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/78214> (In Georgian)
9. Codes of Practice and Conduct. Version 2.0. August 2014. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/351197/The_FSR_Codes_of_Practice_and_Conduct_-_v2_August_2014.pdf (In English)
 10. The Law of the Republic of Kazakhstan on Forensic Expertise Activities in the Kazakhstan Federation of January 20, 2010. №240-IV“. http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30560032 (In Russian)
 11. Federal law of 31 May 2001. N 73-FZ „On State Forensic Expertise Activities in The Russian Federation“. <http://rg.ru/2001/06/05/sudeks-dok.html> (In Russian)
 12. Laws of Ukraine. „On Forensic Expertise of February 25, 1994 № 4038-XII“ http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=12090 (In Russian)